

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 10.— Oro.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Franța în Orient.

Arad, 10 Decembrie.

Puterea care a făcut cele mai considerabile eforturi și sacrificii pentru reușita unei campanii balcanice ententiste este Franța. Întâii soldați cari au debarcat la Salonic au fost Francezii, întâii diplomați cari au lucrat cu atâta abilitate pe la curțile și guvernele balcanice au fost Francezii. Și presa care agită astăzi cu atâta vehemență pentru „unitate în conducerea” campaniei, pentru participarea grabnică a Rușilor, Italienilor pe frontul balcanic, și care ademenește cu cele mai frumoase cuvinte pe cele două țări balcanice neutrale: România și Grecia, este franceză.

Ce interese are Franța în Balcani, Asia minoră ori îndepărtatele Indii, dacă lucrează atât de intens pentru reușita cauzei ententiste în Orient? Răvnește ea cuceriri teritoriale, are ea interese imediate materiale, nădăduiește la resurse de bogății? Căutăm o explicație de felul acestora și nu o găsim.

Celelalte aliate ale Franței știm că sunt direct interesate în Orient, și totuși, nu fac eforturi, nu riscă să arunce forțe armate decât după multă răzgândire. Anglia, deși are imensele colonii peste Mediterană și în Asia și este convinsă că o victorie pe teritoriu balcanic a imperiilor centrale va avea o repercusiune îndepărtată în lumea islamismului, totuși n'a grăbit cu trimiterea de armate mari, cu tot avertismentul francez. Cu tradiționala lor calmitate Englezii fac pregătiri în vederea unei măsurări de arme dintr'un viitor

nu prea apropiat. Până atunci însă germanismul va ști să „militarizeze” pe fatalistul popor stăpânitor al Cornului de aur și al stepii arabice, și nemai simțindu-se lipsa materialului de oameni, vor putea fi întâmpinate fără tremur milioanele lordului Kitchener. Francezii sunt împotriva acestei întârzieri a Englezilor și ei cer să fie introdusă chiar obligativitatea de arme pentru a putea fi preveniți Germanii și Austro-Ungarii.

Rușii de asemeni nu se prea grăbesc cu pregătirile de debarcare în Bulgaria, fiindcă nu dispun de un prea mare prinos de oameni care să nu fie angajat pe frontul dela Riga la Boian. Patronajul lor asupra Sârbilor nu este susținut cu statornicia promisă și lamentările celor strămtorați spre Adriatică nu-i mișcă prea mult. Interesele rusești sunt mari în Balcani. Rusia vrea să joace un rol preponderant, pe care însă îl va pierde dacă nu se va îngriji să trimită la timp armate pe frontul balcanic. Vizita dela Reni a țarului și țarvicului a fost salutată în Franța ca un semn al hotărârii din partea Rusiei de a colabora cât de curând pe acest front cu ententistii.

Italia pare că zăbovește mai mult. Și avertismentele Franței sunt dese, sunt de-o logică implacabilă. Presa franceză amintește de aspirațiile adriatice, de *l'Adriatique italienne*, și sperează că „ministrul Sallandra are mai multă conștiință a aspirațiilor naționale decât ca să nu caute să le realizeze și în prima linie, pe acele cari sunt mai aproape de inima țării”. Știm de altcum din declarațiile bărbăților italieni dinainte de atașarea la întreita înțelegere că Italia voia să fie cu orice preț o „putere balcanică”, ea fiind din-

tre toate puterile cea mai direct interesată în Balcani. Dacă n'a participat până acum este evident că n'a făcut-o din cauza antagonismului dintre ea și Balcanici, chiar și Greci.

Principiul Franței este *aux faits opposés des faits*, faptelor să răspundem cu fapte. Deci ea condamnă tergiversările, *lenter*-urile acțiunii, palavrele diplomatice. Aliaților săi de arme le spune cari li sunt adevăratele interese, ce câștig vor realiza din întreprinderea balcanică. Dintr'o reușită a campaniei ententiste în Balcani toți au de realizat profite și Rușii și Italienii și Englezii și ceilalți membri ai multiplei înțelegeri... Dar Franța ce câștigă?

Tocmai fiindcă n'are nimic de câștigat în Balcani Franța are simpatiile puterilor centrale cari o consideră ca pe un amic jertfă a dușmanilor lor și s'au văzut necesități să-și întoarcă armele și împotriva lui. Sau, cum citim în numărul ultim din *Revue de Hongrie* din Budapesta: *la France, pour nous, n'a été que l'ami — abusé et trompé — de nos ennemis*, Franța pentru noi a fost prietenul înșelat și exploatat de dușmanii noștri, și Maghiarii sperează că pentru ei acest *ennemi se changerait bien vite en ami*, Franța degrabă se va face din dușman — prieten.

Generosul sânge francez se risipește pe meleagurile balcanice nu pentru a cucerii teritorii, ci pentru prestigiul întemeiat de înaintașii francezi pe care vreau Francezii de astăzi să-l mențină cu orice preț. Balcanicii și-au înfiripat civilizația în urma școalei franceze. Primele instituțiuni de cultură, chiar de organizație militărească dacă nu și politică, din secolul trecut, se datoresc în-

Pictorul Octav Băncilă.

În 1 Noembrie s'a deschis la Ateneu în București, în sala bibliotecii, expoziția pictorului Octav Băncilă, superioară celei din anul trecut și prin numărul și prin frumusețea pânzelor expuse.

Hotărât, pictorul Băncilă se afirmă din ce în ce mai mult ca un viguros mănutor al penelului.

Insufletit de-o dragoste nețărmurită pentru arta lui, dragoste mereu sbuciumată de grija ca opera lui să închege o părticică măcar cât de mică de adevăr și de frumos, ajutat în același timp de-o tehnică corespunzătoare sentimentului și ideii exprimate, în pânzele sale, pictorul Băncilă trage o dungă luminoasă în mișcarea noastră artistică.

Cine cunoaște mai deoaproape opera pictorului Băncilă zărește în ea o părticică din sufletul apostolului care-i mărește mult puterea talentului.

Cât de puternic ne-a răscolit mintea și simțirea „Pribeagul” expus anul trecut! Și cât de mult ne evoacă acum năzuințele de pace, de dreptate, de o viață mai bună pentru cei cari muncesc din greu, tablourile expuse anul acesta: „Pax”, „Plugarii” și „In zi de grevă”.

În „Pax”, pictorul Băncilă reprezintă năzuința către un ideal — „idealul păcii”, nă-

zuință ce frământă sufletul masselor mari populare cari muncesc din greu. Această năzuință e reprezentată în mod admirabil, prin lucrătorul care, prin încordarea puternică a mușchilor, frânge în două sub talpa piciorului, sabia, simbolul războiului și al măcelului între oameni.

Musculatura puternică a pieptului și a brațelor goale, strâns legată de munca fierarului, arată în același timp puterea uriașă a masselor mari de muncitori. Prin contractia puternică a mușchilor, pictorul a voit, desigur să ne arate ce eforturi puternice va trebui să facă încă omenirea pentru atingerea idealului păcii, iar prin liniștea încrezătoare și întunecată în același timp, a feții, prin această liniște cu care lucrătorul frânge sabia, pictorul a voit să ne arate puterea de convingere și gradul de conștiință cu care omenirea lucră pentru atingerea acestui ideal. O dungă de lumină ce sclipeste la frântura săbiei pare ca o rază de speranță în atingerea idealului de pace.

În tabloul intitulat „Plugarii” pictorul ne evoacă un moment greu din viața „plugarului” nostru, în aceste vremuri de restriște. El biciuește urmările triste ale războiului. Un sentiment de adâncă tristare ne copleșește când contemplăm plugul condus de bătrânul gârbovit și sleit de putere, pentru că tot ce a fost

puternic și bun de muncă a părăsit ogorul pentru războiu și măcel.

Celora căror le place să vadă mult roz în tablourile de pictură, nu vor prea gusta, poate, realitatea viguroasă din pânzele pictorului Băncilă. Aceștia, isbiți prea puternic de realitatea și adevărul vieții din pânzele lui Băncilă, vor reacționa inconștient, descărcându-se mai ales asupra tehnicii, asupra coloritului și mai știu eu asupra ce, fără să judece că tehnica și coloritul trebuie să corespundă ideii. Numai așa ele pot evoca idealul care frământă sufletul artistului.

Marele Rembrandt, desigur unul din realisti cei mai puternici, n'a fost oare criticat că desenul lui lasă de dorit?

Desigur, amatorii de culori înflorite și vesele, nu numai de dragul culorilor înflorite și vesele, precum și iubitorii de linii ondulate și obrăjei de îngerași, numai de dragul liniilor ondulate și-a obrăjeilor de îngerași, vor critica, la prima vedere, liniile colțurate și asperitățile din figurile picturilor realiste; dar pentru cine caută să judece tehnica și coloritul din pânzele maestrilor în legătură cu ideea, cu idealul pe care maestru voeste să-l evoace, acela va recunoaște, desigur, că artistul nici nu putea face altfel, fără să se mintă pe el.

Și de aceea și Rembrandt, realistul puternic, ca și Raphael sentimentalul cu suflet de

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 2 coroaș

fluentei, inițiativei franceze, iar influența germană în Balcani este de origine recentă, după ce cancelarul de fier a consolidat imperiul temut de astăzi, Germania militarismului. Sacrificiile de tot felul ale Franței de astăzi se fac deci pentru conservarea unei tradiții, pentru a supraveghea umanitatea franceză introdusă în Balcani, pentru menținerea prestigiului Franței în Orient.

Ecouri la discursul contelui Tisza.

Presă maghiară despre România.

Arad, 10 Decembrie.

Cele două grupări beligerante tind cu orice preț să atragă în sfera lor de acțiune pe singurele state rămase neutrale în Balcani: România și Grecia. Preocupările lor de seamă la această oră se întâlnesc aci. Din informațiile pressei ententiste și a puterilor centrale s'a putut observa această sfortare, și cu prilejul începerii debaterilor parlamentare de Marti factorii de seamă ai vieții politice maghiare au stăruit mult asupra situației celor două state balcanice.

Dacă contele Tisza a recunoscut dificultățile atașării Greciei la puterile centrale, el însă n'a văzut obstacole pentru România de a se atașa acestora împotriva multiplei înțelegeri. Interesele de viață ale României pretind o invazie în stepele muscălești. Iar dacă România s'ar încumeta să intre în campanie contra puterilor centrale, aceste, a spus primul sfetnic al Maj. Sale, vor dispune de forțe cari să paralizate acțiunea României, astfel că teama de România nu-i întemeiată.

Primul ministru a vorbit cu spiritul de rezoluție ce-l caracterizează, cu spontaneitatea-i cunoscută, cu impetuoșitatea celui mai ilustru reprezentant al elocinței maghiare. Deci *ungurește* spus, nu-i justificată teama de România. Cu toate acestea Tisza n'a vorbit de mijloacele de apropiere față de puternicul regat dunărean, de reconciliație din România și puterile centrale. Lapidarele explicații parlamentare ale contelui au evitat acest punct senzibil. Noi totdeauna am dorit această re-

conciliație și am făcut propagandă pentru cultivarea ei.

Iată câteva specimene din presa maghiară: „*Pesti Hirlap*”: „Grecia, în urma situației geografice ce ocupă este silită a se atașa la puterile Ințelegerii.

Ce privește România, politica guvernului român se poate asemăna stinului din vechiul Egipt, care își are întinse ghiarele ascuțite și cu privire misterioasă măsoară imensul deșert. Să admitem oare, că guvernul român mărturisește binefacerile neutralității pur și simplu din sentimentul misericordian, care fără considerare la exigențele situației politice, vrea să scape țara de jertfele și atrocitățile războiului? E greu să admitti așa ceva despre politicianii români, cari la sfârșitul războiului balcanic au găsit că este necesară umilirea Bulgariei, deoarece năzuiau să fie recunoscută România de stat conducător al Balcanului. *A sosit ora a 12-a a neutralității românești*. De aci încolo fiecare moment va însemna degradarea și potențarea pagubei pentru România”.

„*Az Ujság*”: „Deoarece nu suntem Ententisti, socotim ca ceva natural faptul că Ștefan Tisza a vorbit despre România în felul de a vorbi al Ungurului. Vocea lui i-a fost puțin aspră, deoarece noi nu vrem să amăgim pe nimeni cu lingușiri. Noi considerăm pe neutrali, dar *mai ales pe România, o considerăm, ca factor de o foarte mare importanță, dar nu ținem seamă de ea, deoarece dispunem asupra ei*. Iar, atitudinea României va decide situația României în războiu, dar ea nu va influența de loc războiul nostru”.

„*Pesti Napló*”: „Primul-ministru Ștefan Tisza a vorbit despre chestia românească, o chestie care în timpul din urmă și tocmai sub impresiunea evenimentelor recente interesează mult opinia publică maghiară.

Dela izbucnirea marelui războiu european România adeseori și-a schimbat atitudinea. Se pare că România nu a luat cunoștință despre evenimentele ce au avut loc în a doua parte a războiului și uită, că în vremea domniei credinciosului nostru prieten rege Carol, ocrotirea prietenească a Germaniei și a monarhiei a dat României importanță și splendoare.

Depinde de România că oare va intra în alianța victorioasă, ceea ce i-ar aduce nu numai o lărgire de teritoriu, ci o așeză în linia de progresare, care după războiu va asigura pe seama învingătorilor o neîntrecută înflorire economică începând dela Oceanul Atlantic până la Golful persic peste întreagă valea Rinului

fecioară, sunt considerați coloristi pictori, pentru că ei au știut să admonieze, până la cea mai mică linie și mai ușoară nuanță, tehnica și coloritul cu aspirațiile și idealurile ce voiau să le evoace în pânzele lor.

Dar una din caracteristicile operei lui Băncilă, e slăvirea muncii. Pictorul însuși e un muncitor extraordinar. Intreaga lui operă de până acum am putea-o considera ca un *ciclu estetic al muncii* în Țara Românească.

În dragostea lui nemărginită pentru țărănul nostru producător de bogăție, pictorul Băncilă evoacă, în pânzele sale, momente diferite din viața de muncă a țărănului nostru, reușind astfel să deștepte în noi plăceri de ordin sentimental, emoțional și intelectual. Să ne dea prin urmare, operă de artă.

Approape întotdeauna țărani din pânzele lui Băncilă, nu-i vedem decât muncind.

Țărani lui nu sunt îmbrăcați în haină de sărbătoare, ci în haine de muncă. Țărani lui Băncilă nu pozează. În pânzele lui sunt prinse momente din viața lor de muncă și de multe ori de muncă grea, amintindu-ne țărani din pânzele lui Millet.

În „*Sămănătorul*”, pictorul ne înfățișează pe țărănul nostru de muncă așa cum îl întâlnim pe întinsul ogoarelor noastre. Grija de a-și vedea rodul muncii îi întunecă puțin fața, grija

aceasta liniștită puțin prin gestul încrezător cu care aruncă sămânța în pământul din care transpiră o ușoară umezeală, ca după o bură de ploaie. Tehnica ca și coloritul interpretează admirabil ideea ce se degajează.

În „*Prășitorii*”, una din pânzele admirabile ale expoziției din anul acesta, reprezintă multă mișcare. Un colorit expresiv și armonios, întunecat puțin de umbra norilor, ne evoacă speranță îngrorată a unui an îmbelșugat.

În „*April*”, pictorul Băncilă ne-a dat o bucată de adevărat maestru. Câtă gingășie și câtă sinceritate în colțisorul acesta admirabil de natural, în care doarme copilul sărac. După ce toată iarna a tremurat de frig în căsuța săracă, primăvara a ieșit la soare ca toate vietățile pământului. Adoarme lângă gardul unei grădini, inundat de lumina și căldura soarelui dătătoare de viață, inundat de petalele florilor de măr și ca potolit de tot chinul frigului de astă-iarnă.

Și par'că simți cum crește sănătatea în trupșorul lui cuprins de somnul reparator. Aer mult prinut crengile și florile copacilor.

În „*Doina*”, pictorul ne înfățișează scena care de sute de ani se repetă ca să treacă din generație în generație *doina* noastră, cântecul care e expresia cea mai sinceră și cea mai adevărată a sufletului poporului nostru. Cât farmec între apropierea aceasta între două vieți: una care așteaptă liniștea somnului de veci și alta

și cea a Dumărei. Nouă ne este plăcută prietenia României, dar dușmănia României nu e îngrozitoare”.

„*Ujság*” (Cluj): „România nu mai numără în jocul de teatru al evenimentelor războiului mondial. Timp de douăsprezece luni de zile statul vecin, despre care nicidecum n'am știut dacă ne este prieten, sau inamic, a fost barometrul agitației nervoase. Întrebători ne întoarcem privirea către munții Giurgeului, stam dealungul căiei ferate dela Predeal, cu gândul fetei care rupe fir de fir din gingașa margărită și în mod mecanic rosteam la fiecare fir de floare luată de vânt, că: mă iubește, nu mă iubește...? Iar România s'a priceput să ne sguđue nervii, să ne alimenteze în abundență fantezia.

În momentele grave ale încercării și în avântul victoriei România a manifestat aceeași atitudine misterioasă, problematică și nesigură și ca o năplăială ne apăsa greu întrebarea: ce va face acum România, veni-va contra noastră, sau cu noi...

Pe Serbia am ingenunchiat-o. Rușii nu-și mai pot reculege forțele. De acum liniștiți putem spune, că vecinica năplăială pricinuită de nesiguranța atitudinii României, — a trecut, a dispărut, a devenit nul. *De acum România nu mai intră în socoteala noastră*, după cum a spus-o aceasta însuși Tisza în recentul său discurs. Primim cu plăcere și cu recunoștință mâna prietenească ce ni se întinde, apropierea de aliat, dar de acum nu ne mai sguđue nervii, fantezia nu ne-o mai agită și armele noastre învingătoare nu le mai influențează nici faptul dacă întâmplător România ar proceda în alt fel...”

Ziarul vienez „*Arbeiterzeitung*”, organul partidului socialist austriac publică la loc de frunte un articol în care se ocupă cu discursul primului ministru ungar contele *Ștefan Tisza* și între altele scrie următoarele:

„Contele *Tisza* deodată a devenit maestrul vorbelor frumoase. Înainte de a ieși în largul negațiunii, el evocă tot felul de sfântă unitate a poporului și numai după ce a făcut aceasta spune despre dreptul electoral, că *acesta nu e permis să se facă în momentele unui entuziasm trecător*. După cuvântul „nu e permis” se ascunde faptul, că *Tisza se închină ingenunchiând dinaintea puterii oligarhilor, și deși se entuziasmează de eroismul națiunii sale, el, totuși, nu îndrăznește să urnească din loc nici măcar o singură piatră din vechia și putreda tortăreață*. Contele *Tisza* este politicianul dela care poporul primește totul: vorbe înzorzorate, cuvinte de recunoștință, îndemnuri, dar drepturi nu. Acestora nu li se cuvine — după părerea lui Tisza — să fie amintite în momentele de înălțare”.

care așteaptă să soarbă o lume întreagă de simțiri. Cu câtă luare aminte ascultă copilul cum sufletul bătrânului farmecă sunetul fluerului. Par'că înțelege gravitatea momentului: E cântecul nostru, dragul meu, ia aminte! Să-l înveți. El ți-alină tot dorul.

O pânză admirabilă „*La Pârleaz*” — în care respiră multă viață și veselie drăgălașă; — iar în „*Idila*”, pictorul a reușit să evoace ca nime altul până acum, fiorul dragostei rustice, vorbind de curățenie și de sănătate.

Pânze admirabile „*Arderea Uscăturilor*”, „*Viitoarea gospodină*”.

Evreii din generația trecută și Țigani sunt titlurile caracteristice din România, care au făcut să vibreze simțirea multora din pictorii noștri.

Pe Evrei, pictorul Băncilă i-a simțit totdeauna cu adâncă compătimire. El nu i-a ridiculizat.

În „*Kolnidae*” reprezintă pe Evreul din generația trecută în extazul înălțării lui către le-hova. E rugăciunea mare a Evreului (Kolnidae). Durerea rasei.

În extazul rugii par'că se degajează de pe fruntea și părul lui iluminarea minții lui. Tabloul admirabil.

Atitudinea teatrală caracteristică totdeauna țigăncilor, e admirabil prinsă în tablourile lui Băncilă.

România nu și-a spus încă cuvântul definitiv!

Tratatul româno-rusești.

Scopul vizitei țarului la Reni. — Părerile presei italiene despre concentrările din Basarabia. — Mersul tratatelor ruso-române. — România nu se va opune cu arma trecerii trupelor rusești. — Quadrupla proiectează o mare ofensivă în Balcani. — Noui știri despre acțiunea Rusiei în Balcani.

Arad, 10 Decembrie.

Se anunță din Lugano, că ziarul italian „Corriere della Sera” primește știrea că țarul Rusiei a telegrafiat lui Pasići că va trimite Sârbilor un ajutor grabnic și că peste o săptămână va începe ofensiva contra Bulgariei.

O telegramă din Londra spune că 400,000 de Ruși sunt gata la frontiera Basarabiei ca să treacă prin România în ajutorul Serbiei.

Vizita țarului la Reni a avut de scop — spun zările italiene — să ridice moralul trupelor rusești și totodată să influențeze România.

Zările italienești văd în retragerea unor trupe din Dobrogea și îngrămădirea lor la frontiera austro-ungară, *consimțământul României* de a permite Rusiei să treacă peste teritoriul ei. Prin aceasta România s'ar pregăti să aibă armata gata în cazul când ar fi atacată de către puterile centrale, fiindcă a permis trecerea Rușilor prin România.

Intre România și Rusia sunt tratative în curs dela 20 Octombrie, decând trimisul extraordinar al Rusiei a sosit la București.

Aceste tratative produc cele mai frumoase rezultate, mai ales că România ar fi dat asigurări Rusiei că nu va merge niciodată contra ei.

Din această cauză România a și permis concentrarea de trupe rusești la granița ei, fără a protesta.

Rusia speră că, sprijinită de cei 400,000 de Ruși la granița ei, România va putea să intre în război alături de ea.

Până acum însă guvernul român se fe-rește să dea răspunsul definitiv Rusiei.

Se știe în Rusia însă cu siguranță „că România nu se va opune cu arma trecerii trupelor rusești”.

Se mai știe că în cazul unui insucces față de Bulgaria, trupele rusești cari se vor retrage nu vor fi dezarmate de România.

Extraordinar de expansiv e țiganul Stănică. Imbinarea ochilor și căutătura, cum numai la ei o întâlnești.

Portretul dlui Penel, artistul dramatic ieșan, al dnei A. B. și al d-soarei L. S. ne dau de asemenea măsura deosebirii pictorului în caracterizarea portretului.

În special în portretul dnei A. B., totul pare viu, grație aerului mult care pătrunde cea mai mică frunză, și tonalității culorilor, cari se armonizează așa de bine cu tonul figurei.

Gândindu-mă la întreaga operă a pictorului Băncilă, din care se degajează o profundă iubire de oameni și în special de țaranul român, îmi vine în minte o întrebare:

Care alt pictor și-a iubit mai mult țara cu dealurile și câmpiile ei, cu apele și cerul ei, care altul le-a prins mai minunat toată drăgălășia și farmecul lor și care altul a immortalizat mai frumos momente din viața țaranului nostru decât nemuritorul Grigorescu? (Ul.)

Meritul principal al acestor succese se zice că îl are ministrul României la Petrograd (d. Diamandy), precum și ministrul rus la București (d. Poklewsky-Koziel).

Încă pe la mijlocul lui Octombrie, d. Diamandy a fost la București, pentru ca să spună dlui Brătianu, cum stau lucrurile în Rusia, și să prezinte el personal cererea dlui Sassonow de a se permite Rusiei să treacă trupele prin România contra Bulgariei.

Atunci s'a desmintit acest svon, dar azi se confirmă prin faptul că dela aceea dată începând, tratativele, au luat o întorsătură favorabilă.

Trupele aduse în Basarabia — află „Fremdenblatt” — sunt luate de pe frontul german. La Odessa sunt 6 corpuri de armată; acolo se găsește și generalul Kuropatkin. Artileria și munițiile acestora e fabricație franceză. Sunt foarte multe trupe căldrete, ceea ce dovedește că Rusia n'are intenția să debarce aceste trupe, ci să treacă pe uscat cu ele în Bulgaria.

Odată cu începerea ofensivei rusești contra Bulgariei, trupele aliate dela Salonic, precum și Sârbii vor relua o ofensivă energetică (?) În acest fel Quadrupla speră să învâluască armata bulgară, să o taie în două și să se facă joncțiunea între Ruși (!) și Anglo-Francezi.

În acest scop trupele engleze dela Cavala au primit ordin să treacă teritoriul bulgar.

La Salonic au sosit 6 regimente noi de infanterie franceză.

Ziarele bucureștene reproduc următoarea informațiune din „Le Temps”, care, se știe, se inspiră din anturajul guvernului francez:

— Rusia a renunțat la proiectul de a sili România să iasă din neutralitate. Rusia nu va aplica față de România represaliile de cari au uzat Anglia și Franța față de Grecia”.

Despre concentrările rusești din Basarabia primim pentru azi următoarele știri:

După zările intervenționiste din București generalul rus Maklakow, încredințat cu organizarea transitelor militare de pe Dunăre, trece în revistă trupele și transitul de muniții în Ismail și Reni. În sudul Basarabiei se fac mari preparative. În Basarabia și pe Dunăre circulația personală este întreruptă de o săptămână. Trupele concentrate în Ismail, au plecat luni în marș grăbit spre Reni, unde staționează întreaga flotă dunărească. Diviziunea vaselor de război rusești de pe Marea Neagră staționează la gura Kiliiei. Din toate acestea, zările văd semnele expediției organizate în contra Bulgariei.

Din Iași se anunță: Circulația trenurilor ruso-române nu s'a restabilit încă. Afară de trupele expeditiv organizate în contra Bulgariei, în împrejurimea Kișineului s'a concentrat o armată de 175,000 oameni, cu

destinația să întărească armata ofensivei proiectate împotriva Galției.

Din Tulcea se anunță: La stabilimentul rusesesc de muniții așezat în fața comunei românești Pătlăgeanca a sosit ieri un vapor cu mai mulți ofițeri ruși de rang înalt. După câteva ceasuri, vaporul s'a întors spre Reni. În cursul zilelor din urmă au debarcat la Reni mai multe șlepuri încărcate. La stațiunile granițerești rusești sosesc zilnic transporturi considerabile de oameni și muniții de război.

Părerile rusești despre situația Germanilor pe frontul de est.

— Pregătiri de iarnă. —

Pe frontul de nord, — spune agenția Westnik — armata germană nu pare a renunța încă la speranța de a face Crăciunul la Riga, deși este neîndoios că situația armatei inamice exclude (?) actualmente orice activitate.

Abstracție făcând de impracticabilitatea șoselelor, proviziile de hrană îi lipsesc. Scrisori de ale soldaților germani prinși pe frontul Dwinsk dovedesc depresiunea morală a autorilor cari se declară gata să moară pentru patrie, dar nu să moară de foame. Ofițerii germani nu cer trupelor lor să dea atacuri iurioase, dar speră că vor putea respinge atacurile Rușilor.

Cu toată situația defavorabilă, adversarul nu se poate resemna să părăsească intenția sa de a forța Dvina, nici să renunțe la activitatea sa pe apa Styr. Cercurile militare rusești n'au nici cea mai mică îndoială asupra intențiilor inamicului cari se reduce exclusiv la câștigarea de timp, menținându-se pe frontul de nord până la lichidarea operațiilor în Balcani.

În consecință, inamicul se pregătește la campania de iarnă. Frontul rus arată un aspect cu totul altul: aci nu lipsesc nici trupele valide, nici proviziile, nici îmbrăcămintea caldă. Esențialul este însă, că armata rusă este sigură inebranabil de victorie.

Criticul militar al lui „Reci” întors de pe frontul armatei rusești aduce cele mai bune impresii, justificând pe deplin mărturisirile din scrisorile particulare și comunicările orale ale persoanelor venind de pe front, mai ales ofițeri răniți. Armata rusă urmărește cu atențiune încordată cursul operațiilor din Balcani, fiind ferm convinsă că evenimentele vor lua și acolo o întorsătură favorabilă aliaților. Se așteaptă cu liniște momentul decisiv pentru ofensiva de ansamblu pe frontul rusesesc.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Solia președintelui Wilson

Arad, 10 Decembrie.

Agentia Reuter anunță:

Președintele Wilson în solia sa către Congres condamnă în termeni foarte gravi conspirațiile din Statele Unite. Președintele Statelor Unite face responsabilă Germania pentru aceste conspirații deși nu direct, ci în termeni generali dă acest înțeles acuzațiilor sale. El nu crede că raporturile bune ale Statelor Unite cu celelalte state ar fi nemijlocit amenințate și continuând spune:

Cu regret trebuie să comunic Congresului că împotriva păcii naționale și a siguranței în cadrul frontierei țării noastre s'au făcut cele mai grave amenințări. Cu regret trebuie să constat că cetățenii născuți în alte țări, dar naturalizați în America au încercat să dărime autoritatea și prestigiul guvernului și să ne nimicească industria năzuindu-se, în interesul de a-și satisface dorința lor de răsunare, să săvârșescă atentate împotriva noastră și străduințele noastre politice să le facă obiect al intrigelor străine. Deși numărul acestor persoane e mic față cu numărul imigraților străini, Statele Unite s'au văzut constrânse să recurgă la energice măsuri legale. America nici când n'ar fi crezut, că bărbați de origină germană, cari în împlinirea datoriei lor cetățenești s'au bucurat de o largă libertate, se vor îndrepta cu intenții rău voitoare împotriva guvernului și a poporului, care i-a primit bine și le-a dat subsistență.

Președintele Wilson provoacă Congresul să creeze legi, cari să acorde siguranță deplină împotriva acestui rău. Aceste creaturi anarhiste stăpânite de patimi și nerecunoștință trebuie stărpite.

Președintele mai spune în Solia sa către Congres: Aș dori ca să se poată zice că au fost seduși doi-trei oameni de sentimentul fals al devotației lor față de guvernele, cari cărmuesc țara în care s'au născut, iar vina lor e că au înțeles greșit principiile acelei țări. Dar mulți dela noi și numeroase persoane cari se găsesc în țări străine, au uitat de onoarea lor cetățenească, deși s'au născut și au crescut în Statele-Unite, încât au dat în mod pătimăș expresiune simpatiei lor față de o partidă sau alta a marelui conflict european și s'au dedat să predice însuși iloyalitatea. Nu pot vorbi despre ceilalți, fără ca să nu amintesc de aceștia exprimându-mi sentimentul de revoltă, care trebuie să-l cuprindă pe fiecare cetățean, gândindu-se la aceste lucruri și la pagubele morale, cari ni le pricinuesc acești oameni.

Despre politica de neutralitate a Statelor-Unite, președintele spune:

Trebuie să localizăm acest războiu distrugător. Cel puțin o parte din marea familie a popoarelor să protesteze în scopul menținerii păcii, mai cu seama pentru a împiedeca ruina economică generală.

Despre principiul Monroe președintele spune: Neclintiti trebuie să urmăm spiritul acestei doctrine. În cazul mexican am prestat proba în privința aceasta.

Despre panamericanism Wilson spune: Chiar pentru că dorim o dezvoltare și cărmuire netulburată în înțelesul principiilor noastre despre drept și libertate, suntem împotriva ori cărui amestec în părerile noastre ori din care parte s'ar face aceasta. Nu voim să avem o armată permanentă, decât numai într-o proporție, care corespunde exigențelor noastre în timp de pace și război.

Președintele arată în urmă necesitatea unei flote comerciale în număr îndestulător. Din multe motive ponderoase e necesar, ca Statele-Unite să dispună de o mare flotă comercială în scopul îmbogățirii statului. Noi — spune președintele Wilson — prin neglijența și indiferența noastră nescuzabilă prin politica apărării noastre economice lipsită de vederi largi și fără nici o speranță, aproape ne-am nimicit existența.

A bătut ora supremă, ca să reparăm această greșală și să ne recăștigăm neatârnată noastră comercială. Intreg continentul american

trebuie să se bucure de neatârnată și liberă conducere de sine, în cazul când ar fi atras și el în învălmășeala afacerilor europene.

În sfârșit solia se ocupă mai cu seamă cu proiecte de înarmare și cu acoperirea cheltuielilor în legătură cu aceasta.

Manifestul „Ligei pentru întregirea României“.

Arad, 10 Decembrie 1915.

Am anunțat în unul din numeroase precedente instituirea în România a unei noi „Lige pentru întregirea României“. Această ligă a lansat acum un manifest în toată România, în care se spune:

„Dela izbucnirea războiului s'a creat, greșit în principii și dezastruos în urmări, curentul rusofil. Nesocotind cu totul primejdii ce ne amenință din Răsărit și pierzând simțul datorilor noastre, acest curent s'a lăsat târât de sentimente, a trecut peste interesele permanente ale neamului și a rețezat din programul imprescriptibil al revendicărilor naționale o parte însemnată și tocmai aceea care astăzi se poate realiza.

În loc să privească într'acolo, conducătorii lui continuă a agita într'o direcție în care în împrejurările actuale nu vom înfăptui nimic.

Având în vedere, că acest curent paralizază forțele active ale țării și față de primejdia care ne pândeste de a ajunge la sfârșitul războiului fără a fi lărgit hotarele țării noastre, ne legăm să ducem o luptă energetică în jurul următoarelor puncte:

Afirmăm hotărât idealul național cuprinzând totalitatea simțurilor românești de sub dominația străină, dela Nistru până la Tisa.

Susținem necesitatea unei politici realiste, urmărind înfăptuirea acelei părți a idealului nostru, pe care împrejurările de astăzi o fac cu putință.

Convinși, că în situația de astăzi cucerirea Ardealului este cu neputință, cerem o intervenție care să ne realizească Bucovina și Basarabia întregă, asigurându-ne prin aceasta stăpânirea deplină a gurilor Dunării și libertatea mării.

De aceea stăruim să păstrăm politica tradițională externă a României și să se caute a se obține acordarea tuturor drepturilor legitime pentru frații noștri, cari după încheierea păcii ar rămâne sub stăpânirea străină. Știind bine că curentul rusofil e în bună parte factice și condus și de interese lătrălnice, că de altă parte foarte mulți împărtășesc vederile noastre ne adresăm acestora și-i invităm să vină la luptă alături de noi“.

Din parlamentul german.

Cancelarul Bethmann-Hollweg despre Pace.

Berlin, 9 Decembrie.

Astăzi a fost ziua mult așteptată a consiliului imperial german. Atențiunea tuturor statelor europene a fost orientată spre Berlin, unde cancelarul Bethmann-Hollweg a fost interpellat asupra condițiilor de pace cu cari Germania ar fi de acord.

Drept motivare referitoare la interpelelația de pace prezentată în ședință, socialdemocratul Scheidemann spune, că mulți nu vorbesc despre pace din rezervele de a nu da semne de inferioritate. Partidul socialdemocrat este partidul apărării păcii popoarelor și trebuie să își ridice cuvântul. S'aruncăm o privire pe hartă și vedem cum ne stau trupele. Cred oare dușmanii noștri că pot muta războiul pe teritoriul nostru? Ne întrebăm însă dacă dușmanii noștri sunt învoiați să lege pace. Este exclus într'un război răspândit în toată Europa, să se poată subjuga și încătusa una dintre puteri. Numai acela poate vorbi de pace care are deplină încredere în forțele sale și conștiu de aceste

forțe suportă cu liniște orice interpretare falsă, de aceea trebuie să vorbim noi de pace. Respinge presupunerea că războiul Germaniei este războiul de cucerire. Germania nu va ceda Alsacia. Din declarații engleze și franceze reiese o sete de pace. În camera italiană s'a pretins pacea care exclude orice anexare. În asemenea termeni s'a vorbit și în parlamentul ungar.

Dușmanii noștri puteau să recunoască lipsa de bază a planului lor de infomătare, prin urmare zadarnice rămân și învingerile nădăjduite în forțele militare. Acestea sunt faptele pentru cari trebuie să vorbim de pace. Dacă pressa statelor beligerante ar vesti intențiile de pace, cu forță elementară ar isbucni și dorul de pace. Cine pune opreliști celui ce vrea să înfăptuiască pacea, săvârșeste o crimă față de omenirea întreagă. Socialismul democrat a fost prea slab pentru împiedecarea războiului. Hotarele noastre nu sunt primejdiate astăzi, de aceea ni se impune datoria să interpelăm cancelarul, printre ce condiții ar da un început tratativelor de pace. Nici cu o zi mai mult decât cere necesitatea pentru garanța țințelor impuse, poporul german nu vrea să continue războiul. Pentru independență, națiunea jertfește totul, nu riscă însă viața unui singur om pentru interese capitaliste. La chemarea sub drapel a tovarășilor noștri de principiu au vrut să împiedece sfărâmarea Germaniei, dar nu să supună lumea în jugul Germaniei. Un popor pacinic ca cel german nu are năzuință de răsunare și nimicire. Declaram că vrem pacea, fiindcă poporul german este destul de puternic și rezoluit pentru ca și în viitor să-și apere hotarele și căminurile, în caz dacă dușmanul nu are dispoziții pașnice. Lumea întreagă așteaptă cu nerăbdare vorbirea cancelarului. Nădăjduiesc că va răsii cuvântul mântuitor care să exprime învoirile referitoare la pace. Dorim, ca Germania să facă cel dintâi pas pentru împiedecarea groaznicului război. (Aplauze și aclamări în partidul socialdemocrat).

La această interpelelație de pace cancelarul Bethmann-Hollweg a răspuns imediat.

Raportorul interpelelației de pace — a spus cancelarul — a produs bucurie la dușmanii noștri. Au atribuit o slăbire a rândurilor noastre și a unității germane. Interpelelația însă le-a pricinuit adâncă decepție, pentru că n'a fost decât glasul regretului că nu profităm de ocazia încheierii unei păci cinștite. Am obținut rezultate colosale: Am realizat alianța cu Turcia, ceea ce amenință dominațiunea engleză.

— E foarte evident, că noi vom suporta cheltuielile războiului. Cu toate acestea, dușmanii noștri accentuează în permanentă, că pace nu se poate încheia înainte de înfrângerea Germaniei. Guvernele ententei au și astăzi atitudinea dela izbucnirea războiului: vor Alsacia-Lorena și înfrângerea militarismului. Adversarii noștri nu doresc pacea. Cu cât va ține mai mult războiul, cu atât vor fi mai sigure garanțele condițiilor de pace. Știm că Franța este aliată cu Rusia împotriva noastră. A acordat Rusiei împrumutul pentru ca aceasta să poată construi fortărețe împotriva noastră. Va trebui să ne păzim: existența Germaniei nu-i permis să fie amenințată. Nu vom sfârși războiul decât prin înfăptuirea bazelor sigure politice, militare și economice.

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ“

nu uitați să trimiteți redacției „Românului“ orice act, dovadă de vitejie

∴ ∴ săvârșită de eroii noștri. ∴ ∴

Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților Români din comuna Băcia, comitatul Hunedoarei, pe câmpul de luptă.

Romul Avram, June
Aron Grozea, June
Ludovic Chleșa, 2 copii
Ioan Muntean, iun., 1 copil
Ioan Mitulescu, 1 copil
Bățla Bățalan, 1 copil
Augustin Fillimon, June
Petru Gheorghescu, 1 copil, (rănit)
Gheorghe Lungu, 1 copil
10. Gheorghe Frențolu
Lăți Suclu, are 1 copil
Avram Muntean, June (rănit)
Adam Muntean, June (rănit)
Ioan Danclu, are 3 copii (rănit)
Ioan Nădăsteanu
Samuil Stanclu, 1 copil
Mihail Morariu, June și
Ioan Morariu, June, frați
Alexandru Halalal, June

20 Dionisie Muntean, June
Ioachim Bugnarlu, June
Vicențiu Muntean, June
Ioan Drăgan, 2 copii
Iosif Filip, 1 copil
Dumitru Bățalan, 1 copil
Ciurar Căldărar și
Antica Căldărar, June, frați
Gheorghe Moldovan, June
Ioan Muntean, sen.
30 Ioan Ghinde, 1 copil
Iosif Mitulescu
Livius Podelean
Ioan Podelean
Aron Toma, 1 copil
Gheorghe Nădăsteanu, June
36 Teodor al lui Simeon Nădăstean.
Comunicat prin Pompiliu E. Constantin, adm. par.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 9 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment.

Pe frontul italian: Atacurile zadarnice ale Italianilor în comitatul Goritiei îndreptate contra sectorilor noastre, se continuă. Asemenea atacuri am respins la Oslavia pe muntele San Michel și San Martino. Trupele noastre și-au reparat pozițiile prin ocuparea unui sector dușman de pe linia de război dela Dolien (la nord-vest de Tolmein). În Tirolul de sud, artileria italiană bombardează unele poziții ale întăririlor dela Riva și Lardaro.

Pe frontul sudostic: Pe înălțimile sudvestice dela Plevlie am alungat bande munte-negrine. Spre nord de Berane, pe linia granițierească am forțat retragerea pei stânga a munte-negrinilor. Luptele în contra aripei drepte a dușmanului continuă cu succes. Pe înălțimile vestice dela Ipek am respins trupele sârbești. Numărul prizonierilor de ieri este 2 ofițeri și 1000 soldați.

Luptele marine: În 7 c. un submarin al nostru din golful Drin a luat și transportat la Cattaro o luntre albaneză cu motor, în care erau 30 soldați sârbi de-zertori, înarmați cu puști, 4 tunuri și muniții.

Berlin, 9 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Pe diferitele puncte a liniei de război, se dau vehemente lupte de artilerie, în-deosebi în Flandria și în direcția înălțime de 123 m. la nord-est dela Souain. La sud de Laon am forțat aterizarea unui aeroplan, conducătorii aparatului i-am făcut prizonieri.

Pe frontul oriental: Afară de unele lupte ale trupelor de recunoaștere, evenimente nu sunt.

Pe frontul din Balcan: La Ipek și spre sud de Plevlie și Sienita luptele continuă cu succes. Trupe bulgare au ocupat Diacova, Dibra, Struga și Ohrida. În ținutul Vardarului operațiunile înaintază cu isbândă.

50 de broșuri pentru soldații noștri.

(O listă de cărți).

De Sinbad.

Se apropie Crăciunul. Al doilea Crăciun în tabără! Te gândești la cei de prin tranșee și la cei din spitale? Tu, care stai la căldură, tu, căruia soarta ți-a hărăzit să nu degeri de frig, să nu fi în fața glonțului dușman, să nu gândești în fiecare clipă: acum, acum mi-a sosit sfârșitul — te gândești la suferințele celui lungit pe patul din spital și vrei să alini și tu, cât de puțin, cu cât poți, durerea năpraznică, de care a fost cuprins?

Iată, îți dau un sfat. Ca să nu spui că nu știi ce să trimiți de Crăciun celor din tranșee, de pe câmpul de luptă, și celor de prin spitale, am compus o listă de 50 broșuri *ieftine și bune*. Le-am ales dintr'un maldăr de cărți ale librăriilor editoare Ciurcu și Krafft (din Brașov și Sibiu). Broșurile recomandate au marele avantaj vor că au fost tipărite aici, la noi, și că *se află încă în depozitul librăriilor noastre*. (Mi se spune că multe din cărțile recomandate de mine în „Românul” 229—334 nu se mai găsesc pe la librăriile noastre, deoarece fac parte din bibliotecile populare din România — iar din România de multă, multă vreme nu mai căpătăm carte românească!)

Listă mea de acum este numai pentru soldații români de pe la sate — intelectualii o vor putea folosi numai dacă vor vrea să cunoască literatura noastră populară. Nici lista aceasta nu este completă. Nu poate fi completă. Voleu mai adăuga din greu până ce voui veni completă. Orice ajutor binevoitor îmi este bine venit.

Ne vom folosi de următoarele prescurtări, pentru ca să cruțăm spațiul:

Biblioteca populară a „Tribunei”, (editura „Institutul tipografic”, la început, mai apoi: W. Krafft, Sibiu) vom însemna-o cu Tr.

Biblioteca „Din literatura populară” (editată de institutul de editură Ioan I. Ciurcu, Brașov) cu Lit. pop.

Biblioteca „Foi Poporului” (Sibiu) cu BFP.

Impart materialul în următoarele despărțăminte:

I. Poezii.
II. Povestii, balade populare (în vers și proză).
III. Povestiri, povești hazlii, anecdote.
IV. Povestiri.
V. Diverse.

Mai mult de 1 cor. nu costă nici o broșură.

I. Poezii.

1. Poezii populare, cântece bătrânești. Din culegerile lui Ioan Pop Reteganu. Tr. 48 (0.20).

2. Poezii populare, din Mărginime, de pe câmpie și din Malerii Sibiiului, culese de Maria Cunțan. BTP. (20 bani).

3. Inimioara, adică floarea poeziei naționale. (ed. III) Krafft, o culegere de poezii lirice, epice etc., din diferitele autorii români (neleg. 60 b., legată 1 cor.)

4. Versuri și proză, de G. Coșbuc. Biblioteca noastră”. (Caransebeș) No. 3—4 (56 b.)

5. Balade populare. Tr. 49 (60 b.)

II. Povestii, balade populare (în versuri și proză).
6. Harsp alb, de Ioan Creangă. Lit. pop. (32 b.) (în Bibl. Asoc. No. 4—5 cu 60 b.; în Bibl. p. toți No. 31 cu 30 b.)

7. Capra cu trei iezi, de Ioan Creangă. Lit. pop. (12 bani).

8. Blăstăm de mamă, de G. Coșbuc. (ediția XI), Tr. 13 (16 b.)

9. Pe pământul Turcului, de G. Coșbuc. (ed. II), Tr. 17 (16 b.)

10. Fulger. De G. Coșbuc. (ed. II), Tr. 33 (10 b.)

11. Fata cralului din cetin. De G. Coșbuc. (ed. III) Tr. 23 (8 bani).

12. Pipăruș Petru. De I. T. Mera (ed. V.) Tr. 4 (16 bani).

13. Soacra cu trei nurori. De I. Creangă. (ed. II) Lit. pop. (12 b.)

14. Corbea Haiducul, baladă. Lit. Pop. (12 b.)

15. Baba Iadului, poveste în versuri, de Ioan Moța. (ed. II). Tr. 36 (16 b.)

16. Ileana Cosânzeana. Poveste de M(iron) P(om-piliu). Lit. pop. (30 b.)

17. Ștefanță Vodă și Radu Calomirescu, balade de V. Alecsandri. Lit. pop. (12 b.)

18. Pinteza Viteazul. Baladă populară. Lit. pop. (12 bani).

19. Povestii populare de cuprins moral. Culese de S. Teodorescu-Chirileanu. Lit. pop. (16 b.)

20. Gruia lui Novac. Legendă populară (ed. III), Lit. pop. (12 bani).

21. Ghiță Cătănuță. Baladă. (ed. II) Lit. pop. (12 bani).

22. Florin, poveste în versuri. De S. Cuibă. Lit. pop. (20 bani).

23. Codreana Sânziana. Poveste de M. Pompiliu. (ed. II) Lit. Pop. (12 bani).

24. Teiu-legănat. Poveste de Gr. Sima al lui Ioan. (ed. II) Tr. 7 (16 bani).

25. Scăpărătoarea. Din povestile lui Andersen. (ed. II) Tr. 22 (8 bani).

26. Căldărușa cu trei picioare. Poveste. Trad. de E. Tăndăseșcu, din Genevray. (ed. III) Tr. 18 (16 b.)

27. Povestii de Silvestru Moldovan. Tr. 63 (16 b.)

28. Prințesa termecată. Poveste în versuri, de Petru Dullu. (ed. II) Tr. 37 (20 b.)

29. Ce n'a fost și nu va fi. Poveste de I. T. Mera. (ed. IV.) Tr. 3 (8 b.)

III. Povestiri, povești hazlii, anecdote.

30. Popa care știe carte și Ion Istetul. De V. A. Urechidă. (Ciurcu). (24 b.)

31. Din traista lui Moș Stoica, o sută și una minciuni populare din țara Ardealului, date la iveală de Sandu Pungă-goald, dascăl și fecior de popă. (ed. V.) Ciurcu. (40 bani).

32. Căzania Tiganilor, povestită în versuri de glume, de Nic. al lui Ion. (ed. III.) Ciurcu (12 b.)

33. Bobarnaci și baxaconii. O colecție de glume și caricaturi, publicate de Emil Borcia. (seria I.) W. Krafft (80 b.)

34. Păcală și Tândală. De Silvestru Moldovan (ed. V.) Tr. 5 (6 bani).

35. Păcală. Întâmplări din viața sa. De Teodorescu-Chirileanu. Lit. pop. (24 b.)

36. Lumea prostilor. Poveste de Silvestru Moldovan. (ed. III.) Tr. 30 (10 bani).

37. Anecdote și povești. De Silv. Moldovanu. Tr. 62 (16 bani).

38. Păcală în satul lui. De Ioan Slavici. Tr. 28 (20 bani).

IV. Povestiri.

39. Păntăia mea dela târg și Tovarășul de drum. De Păvărinta. Pov. finlandeze. Trad. de I. C. Panțu. (Ciurcu. 30 bani). (Ultima trad. și de O. Pursch, în „Bibl. Minerve”, No. 122, 30 bani).

40. Taina unei vieți. De Björnson. Tr. 26. (12 b.)

41. Prietenul meu Vântură-Teară. Din novelele ca-lifornice ale lui Bret Harte (ed. II.) Tr. 21 (16 b.)

42. Sfântul Nicolae. De Matilda Pont. (ed. II), Tr. 11. (16 bani).

43. Un peșitor îndărătnic. De Björnson. (ed. III). Tr. 20 (8 bani).

44. Robinson Crusoe. De Defoe. (ed. II). Ciurcu. (70 bani), cu ilustrațiuni.

45. Alexandria, Viața, faptele și întâmplările lui Alexandru cel Mare Macedon. (editura W. Krafft din Sibiu, fără ilustr., 60 bani; ed. Ciurcu, cu ilustrațiuni, + Întâmplarea celor patru corăbieri rusești. — 70 b. + Întâmplarea celor patru corăbieri rusești. — 70 b. (Bibl. „Asoc.” No. 9—10; Bibl. p. toți No. 467—8; Bibl. p. popor „Casa școalelor No. 1. 30 b.)

46. Geneveva sau Invingerea nevinovăției. ed. Ciurcu (ed. III) cu ilustr. 70 b.; ed. Krafft, cu il., 60 b. (Bibl. p. popor No. 4, 45 b.)

47. Istoria prea tramosului Arghir și a prea tramosel Elena. De Ioan Barac. (în versuri). ed. Ciurcu. (ed. II) 30 b.; ed. Krafft 30 b. (Bibl. p. popor „Casa școalelor” No. 2, 25 bani).

V. Diverse.

48. *Găcituri de Isidor Dopp*, cu un adnex: *Glume*. (ed. II) B.F.P. 7 (20 b.).

49. *Jucării și jocuri de copii*, Adunate de P. Ispirescu. (ed. II) Tr. 6, (50 b.)

50. *Colindele Crăciunului*. (Cântece de Irozi și stea). De Petru Băncilă. Krafft. (30 b.)

Dispenzarea dela serviciu militar.

— Ordinațiunea ministrului de interne. —

Arad, 10 Decembrie.

Ministrul de interne a adresat subprefecților comitatelor ordinațiunea dela vale care cuprinde normele directive pentru dispenzarea dela serviciu militar:

In legătură cu chemarea la controalele suplimentare in curgere a glotașilor născuți în anul 1873—1896 aduc la cunoștință dlui prefect că în ce privește dispenzarea glotașilor obligați la serviciu militar sunt directive principiile și normele care le-am precizat în circularele care le-am dat în această chestie. Se face abatere numai privitor la datul, de când sunt aplicați în condițiunea la care se face provocare pentru dispenzare, stabilindu-se ziua de 15 Septembrie 1915.

Cu acest prilej îl provoc pe d. subprefect, ca să aducă la cunoștință dimisionarea celor dispenzați nu numai autorităților dispenzatoare, cum s'a practicat până acum, ci în viitor și forului prim al autorităților de evidență militară, imediat și nemijlocit și adecă:

a) pe glotașii din clasa A) (cei cari au primit instrucție militară în timp de pace) comanda glotașilor, carela aparține respectivului glotaș după ubicațiunea sa; b) pe glotașii asentați cu prilejul controalelor de glotași, comanda de întregire a honvezimel sau a armatei comune, indicată pe legitimația de glotaș; c) pe glotașii dispenzați de a se prezenta la controale sau dela serviciu militar pe timp nehotărît, comanda de întregire a honvezimel, la care aparține de competența comuna sau orașul, în care trăiește respectivului glotaș.

Dispozițiunea aceasta are de scop ca acei glotași dimisionați din condițiunea în care erau aplicați să poată fi chemați în serviciu militar în scurt timp după dimisiunea lor sau să fie prezentați la controla de asentare.

Budapesta, 16 Noemvrie 1915.

In locul ministrului:

Dr. Némethy, secretar de stat.

Otrăviri în masse în Maramurăș.

Jertfele spiritului de methyl: 63 morți și 18 grav bolnavi.

Sighet, 9 Decembrie.

De câteva zile Maramurășul și comitatele învecinate din cauza unui eveniment misterios. Este cazul unei otrăviri careia până acuma i-au căzut jertfă 63 morți și 18 grav bolnavi din 12 comune ale Maramurășului. S'au răspândit diferite șvonuri, dar ancheta a constatat că jertfele se atribuie otrăviri în massă cu alcool methylic.

Nunta din Tiszabogdani.

Vineri în 26 Noemvrie a fost nuntă în casa unui țaran român fruntaș din comuna Tiszabogdani în cercul valea Tisei. Pentru aceasta ocazie au cumpărat dela cârcimarul Rosenthal 25 litri rachiu. Toți cei 150 oameni cari au participat la nuntă au beut din alcool. Peste două zile, Duminecă, a murit bătrânul Grigorie Filipciuc de 73 ani. Acest caz de moarte n'ar fi produs surprindere dacă în seara aceleiași zile n'ar fi murit un fecior al bătrânului Filipciuc, iar Luni dimineața au murit subit alți șase oameni. Toți au beut rachiu la nunta lui Filipciuc sau în cârcimă. Gendarmeria a anunțat numai decât procuratura din Marmatia despre cazurile de moarte suspecte și bănuind otrăvirea de alcool a secestrat toată cantitatea de rachiu și spirit din cârcimă lui Rosenthal. Acesta a declarat că auzind despre cazurile de moarte și el s'a gândit la otrăvire prin alcool, și a beut și el un pă-

hărel din rachiu ce-l avea în vânzare, fără să i-se întâmple ceva; pentru ca să adeverească cele spuse a beut și în fața gendarmilor din rachiu suspect. Cu toate acestea gendarmeria a secestrat spiritul.

Cazuri de moarte în massă.

Luni, Marți și în cursul zilelor următoare s'au dat procurorului Illés Andor din Sighet încunoștințări despre cazuri de moarte în massă întâmplate în diferite comune. In satele Șieu, leud Batiza, Strâmtura, Glod, Robzalia și Dragomirești au murit 36 persoane, în Petrova 1, în Desăști 5, în Barcan 4, în Biserica-albă (Tiszahéregyháza) 1. In Tiszabogdani numărul morților s'a ridicat la 12.

Cercetarea.

Poliția, gendarmeria, autoritățile administrative au pornit cea mai stricată cercetare, ordonând autopsia cadavrelor și în înțelegere cu subprefectul Szabó Sándor au secestrat toate rezervele de spirit de pe teritoriul comitatului întreg. In urmarea autopsiilor făcute de medicul din Sighet Dr. Hegyi Mózes și Dr. Rosner Isidor s'a constatat moartea prin otrăvire cu alcool de methyl.

Medicul Dr. Hegyi Mózes a făcut următoarea declarație: Indată ce mi s'a adus la cunoștință cel dintâi caz de moarte, m'am dus în Tiszabogdani unde mi s'au dat informațiile cazurilor de holeră. Autopsia însă și simptomele bolnavilor transportați la clinică, ne-au dovedit neverificarea acestor presupuneri.

M'am dus din casa în casă să fac perchiziție după doftoriile secrete obicinuite la țărani. N'am găsit însă nimic. Familiile celor morți mi-au spus amănuntele boalei: dureri pronunțate și sgârçuri de stomac, asemenea în mâni și picioare, ametele, groaznice dureri de cap și simptomele tipice ale otrăvirei cu methyl: li s'a întunecat vederea și li s'a închis graiul. La autopsie a mai dat dovadă simptomele acestei otrăviri, fiind sângele cadavrelor întunecat brun, roș și fluid, ceace denotă încă moartea subită prin inec.

In întreg organismul cadavrelor s'a simțit mirosul pronunțat al alcoolului. Părerea mea este că avem a face cu cazuri de otrăvire prin alcool, ce denotă orbirea (amauroza) și transformarea tipică a sângelui. Că n'au murit toți cari au beut din alcoolul otrăvicios se explică prin rezistența fizică, și stomacul plin ceace a împiedecat absorbirea alcoolului.

Cum s'a adus în circulație acest alcool?

Bănuiala bineînțeles a căzut asupra cârcimarului, fiind acuzat că intenționat au adus în circulație spiritul methylic. In curând însă a fost delăturată aceasta bănuială, anunțând gendarmeria că în comunele Șieu și Batiza și cârcimarii au murit. Aceștia au consumat ceai cu rom. Ancheta a descoperit că spiritul a fost consumat sporit cu apă, sau în forma de rom. Fiecare comună își are cârcimarul care vinde spiritul celorlalți cârcimari mai mici. Din mărturisirile acestor Evrei s'a aflat că spiritul suspect a fost cumpărat în fabrica de spirit a lui Stern și Deutsch din Sighetul Marmatiei. Li s'a vândut în forma de spirit curat și n'au avut cunoștință despre substanțele lui methylice.

S'a pornit cercetarea și în fabrica lui Stern și Deutsch, pentru care a fost chemat inginerul chemist Szobel din Sătmár, punându-le șeful la dispoziție întreg magazinul, au găsit resturile spiritului methylic, vre-o 80 litri așezate într'un vas de fier.

Deoarece fabrica a recunoscut că din acest spirit a vândut cârcimariilor dela sate, au secestrat toată magazina. Fabrica a dovedit prin cărțile comandelor adresa fabricii de spirit din Budapesta de unde a cumpărat acest alcool. In Budapesta s'a pornit anchetă în direcția aceasta.

Jertfele.

In urma rapoartelor de până acuma sosite la procuratură, în comitat au murit 63 oameni, între cari 4 femei, cei doi cârcimari și preotul ovreiesc din satul Rosalia. 18 sunt grav bolnavi și aproape toți și-au pierdut vederea și au amuțit, deoarece însă ajutorul medical

le-a venit destul de urgentă, e speranță să poată scăpa cu viața.

Toate cârcimurile comitatului sunt secestrate, astfel încât în Marmatia nimeni nu poate obține un păhărel de spirit. Deoarece fabrica din Sighet a lui Stern și Deutsch pot dovedi prin facturi dela care fabrică au pus în vânzare spiritul otrăvit, e foarte probabil că cercetare se va porni în altă direcție.

Spiritul cu methyl a fost cumpărat în Budapesta.

Stern Fischl, șeful fabricii Stern și Deutsch da următoarele amănunte referitoare la cumpărarea spiritului:

Materia brută pentru spirit, noi o cumpărăm din fabricile de spirit agricole, cele mai adeseori prin agenți din Budapesta. In luna Octomvrie în toată țara n'am căpătat spirit curat, și am profitat de ocazia ofertului făcut de un agent care mi-a spus că agenții Heller Zsigmond și Schwartz din Budapesta au cumpărat la o licitație 1300 litri spirit curat în două vase de fer. Aceștia la rândul lor mi-au arătat chitanțele prin care s'a adevărit că ei au plătit darea pentru spirit, iar spiritul methylic e scutit de dare.

Mi s'a părut ciudat însă că spiritul e notat de 98 grade, și eu știam că spiritul nu are decât 96.6 și foarte rar 97.2 grade. La cererea mea însuș comisarul financiar a gradat spiritul liniștindu-mă că are 98 grade fiindcă este foarte fin.

Nu mult în urmă spiritul a sosit la Sighet. Și aici m'au liniștit despre calitatea lui superioară. L-am pus în circulație și s'a vândut tot afară de cele 80 litri rămase încă în depozit. Unde s'a preparat acest spirit, poliția din Budapesta va trebui să afle.

Războiul european.

Trupele antantei se retrag în Salonic.

Berlin. — „Tribuna” are informația că la consiliul de război din Calais s'a luat hotărârea ca trupele anglo-franceze să evacueze frontul dela Strumița și să se retragă în Salonic.

Condițiile de Pace ale Angliei.

Londra. — In săptămâna trecută „Union Democratie Control”, a ținut în Manchester o întrunire. La această întrunire s'au discutat condițiile păcii pe cari Roden Buxton le fixează în următoarele:

1. Germania să-și retragă trupele din Belgia, Franța, teritoriile baltice și Serbia.

2. Anglia nu va plăti nici o despăgubire de război, dar Germania să fie silită să plătească pagubele din Belgia.

3. Chestiunile cari sunt a se tranșa între Germania, Franța, Italia, Serbia, Austro-Ungaria, Rusia și Turcia, se vor aplana prin intermediul Angliei, pe temelul principiului naționalităților.

4. Germaniei i-se va recunoaște dreptul de a avea colonii, dar nu atâtea câte a avut înainte de război.

Câți austrieci luptă împotriva Italianilor?

Roma. — După ziarul „Democrat” armata austro-ungară care se bate acuma în contra Italianilor s'ar urca la 800 mii de oameni.

Tratatul de Înțelegere cu Grecia.

Rotterdam. — Se anunță din Atena: Intre Rhallis și generalul Sarrail au loc tratative privitor la amănuntele situației, iar în urmă se vor intruni delegații militari greci și francezi. Cercurile de cădere speră că tratativele se vor termina favorabil. Legațiunea engleză desminte știrea, că în Anglia a fost prohibit exportul în Grecia. Guvernul grec desminte în un comunicat al său, că la Malta ar fi fost oprit un vapor încărcat cu marfă pentru Grecia.

Berlin. — „Petit Journal” anunță din Atena despre tratativele Înțelegerei cu Grecia:

Tratatul între puterile înțelegerii și Grecia au curs trăgănat. Ministrul Franței la Atena, Guillemin a fost ieri în audiență la regele Constantin. Guvernul grec stăruie pentru punctul său de vedere, făcând dependente acordarea altor concesiuni de părerea bărbatilor militari competenți ai Greciei, ceea ce însă puterile înțelegerii nu voiesc să accepte. Corespondentul numitului ziar francez a aflat din sursă pretinsă bineinformată că e **iminentă faza decisivă a tratatelor**, și din cauza aceasta aliații s'au văzut îndemnați să examineze din nou situația trupelor expediționare, iar cerșia expediției la Salonic să caute a o rezolvi într'alt chip.

Denys-Cochin se va declara.

Paris. — „Journal des Debates” anunță: Denys-Cochin a declarat că va face declarații cu cel mai apropiat prilej în subcomisia de externe a camerei despre experiențele cari le-a câștigat în călătoria sa la Atena și despre rezultatele misiunii sale diplomatice.

Lupte de artilerie la Demirkapu.

Lugano. — Lui „Secolo” i se anunță din Atena: La Demirkapu are loc un neîntrerupt duel între artileria bulgară și franceză.

Exregele Manuel pe frontul francez.

Genf. — Exregele Portugaliei, Manuel, a părăsit Londra, plecând pe frontul francez.

Noul transporturi engleze la Salonic.

Bern. — Lui „Gazette del Popolo” i se telegrafiază din Salonic că acolo, au fost debarcate mai multe regimente engleze.

Italianii trimit trupe în Albania.

Basel. — „Baseler Nachrichten” e informat din Milano, că transportarea trupelor italiene din Bari în Albania e în curs. După informații particulare demne de toată încrederea **trupele italiene vor fi debarcate la Santi Quaranta**, unde au debarcat și detașamente engleze și franceze.

Regruparea armatei italiene.

Zürich. — Zlarele din Milano anunță: La spatele frontului italian se observă o vie mișcare. S'a început regrouparea armatei italiene.

Italia și Germania.

Bern. — După o telegramă primită din Roma de „Echo” discursul lui Sonnino va conștrânge partidul lui Giolitti să fie și mai rezervat. În cercurile politice se vorbește că **Italia prin semnarea contractului dela Londra, anunțată acum și oficial, va fi mânăta în războiu cu Germania.**

Consiliul de miniștri anglo-francez.

Berlin. — Lui „Lokalanzeiger” i-se anunță din Amsterdam:

După știrile sosite din Londra, în consiliul de miniștri anglo-francez, care a avut loc mai în urmă s'au discutat mai cu seamă chestii financiare. S'au stabilit afară de aceasta **normele pentru transportarea de muniții pentru trupele cari luptă pe frontul occidental. Franța va furniza muniții, iar Anglia va îngriji de transportul ei și apărarea transportului.**

Divergențele de păreri, cari există între cele două cabinete privind la expediția balcanică n'a reușit să fie înlăturate. Probabil însă, că înțelegerea nu va recurge la alte măsuri mai energice față de Grecia.

Câtă vreme Francezii s'au declarat cu toată hotărîrea împotriva continuării operațiilor la Galipoli, Englezii stăruie pentru aceasta. Consiliul de miniștri a hotărît, că **aceasta chestie să fie încredințată spre deliberare consiliului de războiu.**

În ce privește participarea Franței la rezolvirea chestiei persane, Grey a declarat că **aceasta chestie atinge numai interesele Angliei și Rusiei și în consecință rezolvirea ei e rezervată acestor două puteri.**

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Decembrie 1915.

In amintirea iubiților răposați. Următorii membri ai familiei Comanici (fice, fii, gineri), în scopul eternizării memoriei mult regretatului George Comanici, fost notar penz. în Veneția inf., au bnevoit a dărui și anume: Emilian Cioran, paroh (Rășinari) și soția sa Elvira 3 cor., Ghiță Pop, notar (Părău), soția sa Mărioara și fiica lor Hortenzia 3 cor., Mihail Garioara și fiica lor Hortenzia 3 cor., Valeria 2 cor., Virgil Pop paroh (Cristian) și soția sa Eugenia 2 cor., văd. Elisaveta Comanici 2 cor., Aurel Călniceanu, as. cons. (Arad) și Aurica 2 cor., Ioniță Tulbure și Valentina 2 cor., Octavian Comanici cleric 2 cor. și Mateiu Mateiu dir. (Veneția) 2 cor. sau în total 20 cor. din cari 10 cor. la „Fondul Dr. D. P. Barcianu, pentru ajutorarea calfelor fără de lucru”, iar 10 cor. la „Legatul Silvia Dr. Barcian, pentru ajutorarea copiilor săraci din Rășinari, aplicați la meserii”. Pentru priinos exprimă sincere mulțumite în numele Reuniunii Meseriașilor sibieni: Victor Tordășianu, president.

Mercier nu va merge la papa. Din Berna se anunță: Primatele Mercier din Malinez a adus la cunoștința papei că nu va lua parte în consistor, deoarece autoritățile germane au cerut dela el să-și facă drumul la Roma prin Germania și Elveția, iar primatele voia să treacă prin Franța și Anglia.

Distincție franceză țarului și lui Nicolae Nicolaevici. Din Berna se anunță: Guvernul francez a conferit țarului și marelui duce Nicolae Nicolaevici două cruci de aur pentru merite de războiu.

Statula Jeannel d'Arc din New-York. În 6 Decembrie s'a serbat inaugurarea statuei Jeannel d'Arc în New-York pe Riverside Drive. La festivalul inaugurării s'au prezentat corporațiuni artistice și patriotice. Vorbirea ocazională a rostit-o ambasadorul francez Jusserand.

Generalul Gallieni. Noul ministru de războiu al cabinetului Briand, organizatorul apărării Parisului, s'a născut la 24 April 1849. El e de origine din Saint-Cyr și și-a făcut cariera în armata colonială.

În 1870 luptă la Bazeilles și Sedan unde e făcut prizonier. În 1876 el trece la vânătorii senegalezi și se imbarcă pentru Senegal.

Acolo începe el această carieră totodată militară, diplomatică și administrativă, pe care a urmărit-o așa de strălucit de atunci și care i-a făcut un loc așa de preponderant în istoria expansiunii coloniale franceze, în cursul celor 30 ani din urmă. Grație lui, Franța putu face — cu excepția celorlalte națiuni — comerț în Nigerul-superior. Gallieni a fost primul comandant suprem al Sudanului francez.

El s'a întors apoi în Franța la regimentul 4 din Toulon.

În calitate de colonel, se imbarcă în 1895 pentru Extremul-Orient, unde a dat dovezi de aceleași calități cari le-a desfășurat și mai înainte, ajungând un șef desăvârșit. El a organizat acolo frontierele și a măturat complet țara de toate bandele de piraiți chinezi. A pacificat Jen-Thé și l-a forțat pe Dé Tham să se supună.

În urma campaniei din 1895, situația în Madagascar a devenit gravă. Guvernul a făcut apel la colonelul Gallieni, înaintat la gradul de general, pentru a pacifica marea insulă. El s'a imbarcat în 1896, lăsând pe Laroch în funcția de resident general și opera sa începuse. Madagascarul a fost pacificat și străbătut de drumuri și de linii ferate. El a organizat portul Diego-Suarez, punctul de sprijin al flotei franceze din emisfera australiană.

El a fost înaintat succesiv la gradul de general de divizie și membru în consiliul superior de războiu.

Gallieni e autorul a numeroase opere importante: Voyage au Soudan français; Deux compagnies au Soudan, operă premiata de Academia franceză; La Pacification de Madagascar, etc.

Ultima oră.

ȘEDINȚA DE AZI A CAMEREI.

Budapesta. — În ședința de azi, camera continuând desbaterea proiectului indemnității, a vorbit Iosif Szerényi, care declară că războiul mondial nu a făcut să înceteze antagonismele din politica internă. Vorbește despre furnizările pentru armată și spune că viața economică ungară a fost păgubită cu mai multe milioane, deoarece industriei ungare nu i-s'a dat nici o atențiune. Pe terenul social-politic, guvernul n'a făcut nimic în interesul clasei muncitorilor. Autoritățile militare au cerut permisiune dela ministerul de finanțe pentru exportări în Polonia rusească, dar cererea aceasta n'a fost rezolvită, iar în această industrie austriacă, s'a întărit în Polonia. Din cele două mine de aramă pe cari le-a deschis guvernul cu capital francez, la una s'a început exploatarea în a 15-a lună a războiului și s'a câștigat până acum 15 vagoane de aramă, dar a doua și azi e părăsită. Ședința continuă.

ACTIVITATE FEBRILĂ LA SPATELE FRONTULUI FRANCEZ DIN BALCANI. — BULGARII AU RENUNȚAT SĂ MAI URMĂREASCĂ PE SĂRBI ÎN ALBANIA.

Londra. — Agenția Reuter află din Atena: Trupele anglo-franceze continuă a se retrage spre frontiera Greciei. La spatele frontului trupelor franceze se observă o febrilă activitate.

Bulgarii au renunțat să mai urmărească pe Sărbi în Albania; ei concentrează forțe considerabile împotriva Francezilor.

Statul major bulgar se află la Iaștip. Aliații (puterile centrale) ocupă o nouă linie mai apropiată de baza lor de operațiune.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

UN TÂNĂR

căsătorit, fără copii, scutit de orice serviciu militar, fost comerciant, cu practică mare în orice ramură și cu oarecare cunoștință de cantabilitate simplă,

CAUTĂ POST

la vre-o întreprindere românească, la vre-o bancă, ori ca magaziner la o întreprindere comercială. Vorbești limbile română și maghiară. Adresa la adm. ziarului „Românul”.

(Ba 2563—2).

FABRICA DE CONIAC DIN ȘIRIA.

Világosi cognacgyár, Világos
piâtește prețul cel mai mare pentru drojdi de vin fluide nemestecate cu apă. : : : : (Ma 2564—1)

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**